

Organizace školy. Dvoutřídní: I. třída - 1. ročník 8 žáků + 2. ročník 10 žáků, vyučuje s. ředitel J. Sigmund. II. třída - 3. ročník 9 žáků + 4. ročník 9 žáků + 5. ročník 9 žáků, vyučuje s. uč. J. Laštůvková.

Prospěch. V 5. ročníku prospěli všichni žáci, 4 žáci s vyznamenáním. Nebyla snížena známka z chování. Bylo uděleno 10 pochval a 12 věcných odměn za příkladné chování a vzornou reprezentaci školy na soutěžích v tělesné výchově a výtvarné výchově. Prospěch žáků na naší škole je dobrá vizitka učitelů. Škola pracovala podle celoročního plánu s těmito úkoly: prohloubit úroveň komun. výchovy, zvýšení ideově polit. růstu učitelů, zkvalitnění vyučovacích výsledků, zintenzivnění kladného vlivu společnosti na mládež.

Kroužky výtvarné a tělovýchovné. V obou kroužcích dosahovali žáci v okresních soutěžích pěkných výsledků a získali několik uznání za 1., 2. a 3. místa.

Inspekce. Dne 14. listopadu 1973 provedl inspekci soud. inspektor Fr. Jurásek, který se pochvalně vyjádřil jak o soud. učitelích tak i o prospěchu žáků a řekl: „Vyučující přistupují odpovědně k výchově a vzdělávací práci, připravují se na výuku. Dosahují dobrých učebně výchovných výsledků. Aktivita žáků je dobrá. Bylo použito názoru, vhodně bylo využito výchovného působení na žáky. Všechny uložené úkoly jsou ředitelem včas a k plné spokojenosti nadřízených orgánů plněny. Úroveň čistoty a úklidu je na vysoké úrovni. Veškerá úřední a písemná agenda školy je v naprostém pořádku“. Toto uznání je důkazem, že v naší škole máme dobré a svědomité učitele, kteří opravdu naučí. Je už z toho zřejmé, že už několik roků všichni žáci prospěli.

Budování. Obložení dřevem chodby, nové šatny a místnosti družiny mládeže provedl Dřevotvar o hlavních prázdninách. V šatně zbudovány nové regály na šaty a boty, dále nové osvětlení. Do družiny zakoupen nový nábytek. K 1. září 1974 byla otevřena družina mládeže, přihlášeno 27 dětí. Nová vychovatelka je s. Vl. Budinská za Zábřehu. Provoz v této družině je od 10:30 hod. do 16:00 hodin i v době zimních, jarních a hlavních prázdnin, o hlavních jen jeden měsíc. Zakoupeny hry do družiny mládeže.

Pionýrská organizace pracovala pravidelně, vedoucí Vl. Smékalová, A. Nováková, L. Nevtipová, A. Sittová. Zapojeno 20 dětí. Schůzky konané každý pátek od 16.00 do 17.00 hodin. Oslava 25. výročí PO, slib. Pojtkem mezi oddílovými vedoucími byla s. uč. J. Laštůvková.

Svaz rodičů a přátel školy - SRPŠ. Předseda J. Novotný, místopředseda M. Loučná, pokladník K. Mareš. Členi: M. Johnová, S. Žanda, V. Fojt, J. Minář.

Akce. Ples SRPŠ, přispěno finančně při nadílce vánoční.

Zdravotní stav dětí byl celkem dobrý. Vykonána lékařská prohlídka dětskou lékařkou a zubním lékařem.

Stravování. Stravovalo se 32 žáků. Oba vyučující zajišťovali dozor při stravování. Agendu vedla s. uč. Laštůvková. Vařila ke spokojenosti všech K. Jányšová. Kuchyně, které vaří dětem, mají velké příděly od státu.

Zápis do I. ročníku počátkem února, 7 žáků. Řediteli školy s. J. Sigmundovi za jeho svědomitou a obětavou práci a učení našich dětí, rovněž i soud. uč. J. Laštůvkové, která se svědomitě stará, aby dobře připravila děti do dalších škol - jim patří dík a uznání našich občanů. Jsou zapojeni ve veřejném životě. Je třeba je hodnotit jako zvlášť obětavé. Rovněž patří dík rodičovskému sdružení, které pomáhá při každé školní akci. Musíme také ocenit čistotu a pořádek ve škole, kterou zajišťuje Z. Fišnarová. Největší dík za velkou pomoc škole patří MNV, který obstarává všechn materiál a povolení úřadů, aby tato naše škola byla krásná a byla chloubou všech občanů.

Čes. svaz žen, práce místní organizace. MO ČSŽ v Rájci má 39 členek, které se aktivně podílejí na pěkných výsledcích tohoto roku. Jedna členka získala státní vyznamenání, 3 členky jsou poslankyně MNV a 1 členka v radě. Většina členek vypomáhá při různých slavnostech požárníků, také jsou zapojeny do práce SSM. V PO J. Rabenseifnerová je vedoucí turist. kroužku a je jí třeba hodnotit jako velmi obětavou. Ženy odpracovaly v roce 1974 na brigádních pracích 1 461 hodin.

Leden: blahopřání dvěma 80letým ženám, účast na výborových schůzích dohlížecího výboru Jednoty. Únor: beseda k výročí února, 19. února výborová schůze ČSŽ, zájezd do divadla „Polská krev“, lékařská přednáška „Úrazy dětí“ doplněná filmem. Březen: veřejná oslava MDŽ za účasti dechového orchestru Mohelanka s programem dětí MŠ a ZDŠ, kurz studené kuchyně, výborová a členská schůze ČSŽ. Duben: veřejná oslava 25. výročí vzniku PO SSM se slibem pionýrů a jisker připravena ČSŽ, účast 21 členek na směně NF, 20. dubna kurz studené kuchyně, relace do místního rozhlasu nabádající k abstinenci o Velikonocích a zaměřená proti alkoholismu vůbec. Pomohla ta relace, muži odmítali o šmekustru alkohol „Nepijem, neslyšeli jste rozhlas?“ Mládež si poslední dobou oblíbila alkohol. Výtvarný kroužek vede členka ČSŽ, získal 2. místo v okresní soutěži dětské kresby. Květen: výzdoba vesnice k májovým dnům, společná účast na oslavách 1. máje, 10. května lampionový průvod k pomníku padlých. Členky ČSŽ připravily pásmo básní a prózy, výborová schůze, blahopřání 85leté občance, úklid v novostavbě „Klub požárníků“. Červen: veřejná schůze k 30. výročí Slovenského národního povstání, jedna výborová a jedna členská schůze, úprava záhonů růží na návsi. Červenec: 14. - 15. července dvoudenní kulturní akce ČSŽ s občerstvením a tancem v „Klubu požárníků“, písemně pozvány členky z blízkých organizací, blahopřání 80leté občance, členská a výborová schůze. Srpen: oslava 30. výročí SNP, výborová schůze. Září: 8. září akce pro důchodce s kulturním programem, pohoštěním a hudbou. Zdařilé slavnostní odpoledne pro více než 100 důchodců naší obce. Vystoupili pionýři, svazáci i žáci lidové školy umění. Ženy obstaraly pohoštění a hudbu, důchodci si s chutí zazpívali písně z jejich mládí a zatančili si. Vždyť i 83letá stařenka A. Jányšová se zatočila v kole. Všem přítomným se tato akce velmi líbila. Věř, že toto setkání není poslední. Jejich dík patří všem organizátorům tohoto pěkného kulturního odpoledne u „Klubu požárníků“. Beseda na téma Julius Fučík, novinář a bojovník proti fašismu. Jedna výborová a členská schůze, úprava záhonů růží. Listopad: účast na veřejné oslavě VŘSR, příspěvek do tisku o akci pro důchodce, výborová schůze - přijato 8 nových členek. Říjen: beseda na téma „28. říjen 1918, 1948, 1968“. V listopadu až prosinci získala MO ČSŽ na podporu chilských v obci 89 podpisů občerek Rájce a rezoluce s podpisy byla zaslána do Prahy. Zájezd do divadla na představení „Mariánka, matka pluku“. Tento záznam práce v této kronice je důkaz, že naše ženy udělaly velký kus obětavé práce.

Činnost odboru turistiky za rok 1974. Oděl turistiky má 39 členů z toho 36 mládeže. Odznak 100 jarních km získalo 29 členů. Čtyři členové obdrželi odznak turista ČSR za rok 1974. V odboru turistiky těchto odznaků již obdrželo 29 členů. V letošním roce získali titul „Vzorný kolektiv třetího stupně“, o který soutěžili všichni členové od května 1973. Vedoucí turistiky J. Rabenseifnerové byl předán v Ostravě na zasedání NF „Čestný štít“ za sociální práci s dětmi. Za tento rok bylo uskutečněno 12 vycházek, z toho 3 dny vcelku nazvané „Putování po Jeseníkách“ s noclehem na Švýčárně v Malé Morávce. V květnu byla tematická vycházka k roku české hudby v naší vlasti a to do Čes. Třebové a Litomyšle. Všichni členové se zúčastnili brigád v naší obci, jak na úklidu, tak na sběru odpadových surovin. Čtyři členové odboru jsou vyškolení na učitele turistiky.

Český svaz včelařů v naší obci. V naší obci je organizováno devět včelařů. Měsíční schůze jsou ve středisku v Zábřehu. Důvěrníkem místních včelařů je Ant. John. Průměr medu na jedno včelstvo je pouze 6 kg medu. Celkem včelstev v naší obci je 79. Nejvíce včelstev obhospodařuje Ant. John se svým synem, 50 včelstev. V televizních novinách bylo oznámeno, že naše země je včelařská velmoc, jako kdysi za praotce Čecha oplývá

medem. Med podle lékařské vědy prodlužuje paměť a je pro zdraví člověka velmi prospěšný.

Správa požární ochrany. Sbor požární ochrany má 70 členů většinou mladých mužů. Uspořádali devět schůzí výborových a 9 členských. Prevence: protipožární prohlídky byly provedeny ve 125 domech a dvou malých provozovnách. Zúčastnili se čtyř soutěží: v Nemile, Libině, Leštině. Nejlepšího úspěchu dosáhli na pohárové soutěži v Hoštejně, kde zvítězili již třetím rokem. Jsou držitelé putovního poháru Hoštejn, a to zásluhou cvičičího družstva Rájec. Ve školních prázdninách stanovali šest dnů na „Junáckém dole“ a učili se zásadám stanování. U přehrady, která letos byla napuštěna vodou, vyzkoušeli mladí požárníci stříkání přímo s vodou. Nebyla to práce lehká - dát mladé začátečníky dohromady, aby se pravidelně scházeli ke cvičení. Tuto práci měl na starosti požární referent mládeže Lad. Balcárek ml.

Kulturní činnost požárníků. Kulturní činnost požárníků je už zaznamenána v kultuře naší obce, jen díky jejich obětavé práci máme o zábavu v naší obci postaráno. Slavnostní otvírání „Klubu požárníků“ bylo 15. června 1974 v neděli odpoledne. Na tuto oslavu sešlo se mnoho lidí z celého okolí, ale největší radost měli místní občané. Tohoto slavnostního aktu zúčastnil se i zástupce okresního národního výboru ze Šumperka, major Janda. Předseda MNV Z. Šrot zahájil slavnostní akt a po krátkých projevech, které se stavbou souvisely, bylo provedeno slavnostní otevření a volná prohlídka všemi občany. Následovala volná zábava, při které vyhrávala dechová hudba ze Zvole. Nežli se mohlo přistoupit k slavnostnímu otevření této budovy, co to bylo obětí, práce a starostí. Vše se zdolalo, protože mezi požárníky je dobrá spolupráce, bylo to tisíce brigádnických hodin neplacených. Radost mají nejen požárníci, ale i všichni občané. Tato klubovna je postavena v nejkrásnějším místě naší vesnice, od svého otevření je stále využívána na různé místní a okolní schůze továren a také na svatební hostiny. Místní i občané z okolních vesnic rádi chodí na nedělní procházku k lesu. Letos se chodili koupat na přehradu, která je také u „Klubu požárníků“. Lidé tak využívají čisté vody. Naše řeky jsou poslední dobou znečišťovány různými chemikáliemi, které jsou do řek vypouštěny z továren. Proto jsme rádi, že přehradu máme. Přesto, že požárníci měli hodně práce u klubovny, zúčastnili se všech brigád v obci. Jménem místních občanů buď vzdán díky MNV, jeho předsedovi Z. Šrotovi, veliteli požárníků Ferd. Vašíčkovi za veškeré práce při zajišťování materiálu a povolení ke stavbě. A všem požárníkům, kteří velmi obětavě pracovali i svou dovolenou na tu práci obětovali. Zednickému mistru Fer. Vašíčkovi, který stavbu vedl a všem důchodcům.

JZD Rozvoj se sídlem v Dubicku, farma Rájec. V letošním roce byla oslava 25. výročí založení družstva. Zakládající družstevníci dostali medaile a upomínkové dary. Společná oslava všech družstev byla v Lukavici. Vzpomenuto bylo těžkých a mnohdy tragických začátků. Bylo připomenuto úspěšného budování social. zemědělství. Výsledky, kterých bylo v tomto historickém zápase na naší vesnici v uplynulém čtvrtstoletí dosaženo, jsou přesvědčivým důkazem o správnosti naší politiky. Jsou to výsledky obětavé hrdinské práce lidí, kteří pod vedením strany a vlády přeměnili velkolepé představy o socializaci vesnice ve skutečnost. Vědomi si velké odpovědnosti v zemědělství za výživu národa, chtějí členové z družstva Rozvoj soběstačnosti ve výrobě obilí. Sklízelo se letos s kombajny, v letošních žních za velmi obtížných klimatických podmínek, sklízelo se i za deště. Obilí se sušilo na sušičkách, kterou má JZD Rozvoj v Lukavici. Přes všechno bylo obilí krásné a byly velké hektarové výnosy vyzkoušené odrůdy.

z 1 ha	pšenice	řepka	ječmen	oves	žito
rok 1974	49,5 q	26,7 q	52,7 q	47,3 q	30 q
rok 1973	44,4 q	23,4 q	41,6 q	38,1 q	38,9 q

Plán výroby obilovin roku 1974 byl 69 240 q a je překročen o 11 080 q zrnin. V letošním roce JZD zaseto nové odrůdy pšenice, ječmene a ozimé pšenice. Z jarních ječmenů odrůda Favorit, novošlechtěný z Kroměříže. Výnos z 1 ha z této zkušební pšenice dosáhl 67,60 q. Další odrůdy Hana a Ametys s výnosem 62 q/ha. Tyto odrůdy pěstovali na celé výměře ječmene, jejich vlastnosti přispěly k velmi dobrému výnosu ječmene. Z ozimých pšenic dávaly letos nejvyšší výnosy sovětské odrůdy, 50 - 70 q/ha. Pro zajímavost, brambory v JZD Rozvoj se nesázely. Nejen žně, ale podzimní práce probíhaly za mimořádně nepříznivých klimatických podmínek. Již při sklizni kukuřice, a zvláště při sklizni cukrovky, byla tak rozbahněná zem, že se nedalo vjet na pole s mech. ořezávačem. Chrást se ořezával částečně ručně. Při seti, rozmetání chlévské mrvy, orbě byly stále podzimní deště. Rozbahněný terén velmi ztěžoval práci. Letošní sklizeň bude dlouho v živé paměti družstevníků. Sklizeň cukrovky probíhala 1 ½ měsíce a za velmi těžkých podmínek - ručně. Pro zajištění sklizně cukrovky byla přijata představenstvem mimořádná opatření. Používání cizích dopravních prostředků v průměru patnáct aut a traktorů denně. 14 dnů pracovalo 150 příslušníků Československé lidové armády při ruční sklizni, pracovali stále i za deště. Občané místní také velmi ochotně pomáhali na výzvu místního rozhlasu. Tyto pracovní opatření umožnily dokončit sklizeň cukrovky na rozhodující části plochy. Bylo sklizeno celkem 1 310 vagonů cukrovky, což představuje výnos 446 q z 1 ha. Do cukrovaru bylo dodáno 1 289 vagonů cukrovky, to je o 209 vagonů více než stanovil plán. I přes nepříznivé počasí v tomto roce přece se podařilo bohatou úrodu sklídit. Dle „Zemědělských novin“ v roce 1974 celostátní sklizeň obilí byla k 25. září přes 10 milionů tun. Bylo životně nezbytné změnit malovýrobu do dnešní velkovýroby. Výsledky jsou letos mimořádně dobré, ale ne konečné. JZD Rozvoj se sídlem v Dubicku dalo k 30. výročí osvobození výzvu s podnětem k činnorodé práci a k soběstačnosti obilovin v naší republice. Výzva, jejíž realizace ovlivní růst zemědělské produkce za dosažení příkladných výsledků v zemědělství. Vytýčenými výsledky úkolů chtějí důstojně pozdravit 30. výročí naší osvobozené vlasti. Neboť cena obilovin se rovná na světovém trhu ceně zlata. 60 ha kukuřice bylo usušeno na sušičkách v Lukavici a v Dubicku. Na jetelinová a travná semena získali 1 800 000 Kčs. Obhospodařují 3 707 kusů skotu. Brambory v našem družstvu nebyly pěstovány, ale dle kooperace na státním statku v Postřelmově.

Čistý zisk za rok 1974 byl 8 064 000 Kčs. V minulém období nebylo dosaženo tak dobrých výsledků jako v tomto roce. Přispěly k tomu nejen poměrně vhodné klimatické podmínky roku, ale i iniciativa družstevníků.

JZD farma Rájec. Průměrný počet krav 147 kusů, průměrná dodávka mléka na kus a den 8,07 l. Celkem nadojeno za rok 1974 a dodáno 436 149 l. Průměrná výroba mléka na kus a den 8,72 l, celkem 470 937 l. Počet jalovic k 31. 12 1974 byl 122 kusů, přírůstek na kus a den 0,80 kg. Počet prasníc 50 kusů, narozených selat 923 kusů. Krávy z dolního kravína byly odvezeny do jiných kravínů a na jejich místě byly ustájeny jalovice, které poklízí A. + J. Jányšovi. Krávy jsou ustájeny pouze v horním kravínu. Přidružená výroba v Rájci se stává z výroby radiátorových článků. V této výrobě radiátorů byl překročen plán o 62 000 kusů a pracují tam 4 dělníci. Farmářem v Rájci je J. Kruš. Družstvo Rozvoj je největší družstvo v kraji. V tomto roce přistoupilo 43 osob do družstva Rozvoj a vystoupilo 9 osob. JZD Leština rozhodlo se o splynutí s družstvem Rozvoj 28. prosince 1974. Spojení JZD Leština s JZD Rozvoj bylo schváleno na výroční členské schůzi, která se konala 27. února 1975. Leština obhospodařovala 2 300 ha půdy.

Kulturní akce JZD Rozvoj - farma Rájec v roce 1974. Návštěva divadel v Olomouci, Brně a Šumperku. Polská krev, opereta Ostrov Snů, Tisíc a jedna noc, zakoupeno 10 abonentních vstupenek do Severomoravského divadla v Šumperku. 20. dubna Brno: návštěva výstavních trhů spotřebního zboží a návštěva Janáčkovy divadla na hře „Světluška“. Zájezd do Bratislavy, Píšťan. Návštěva kulturních míst a koupání v lázních, pobyt 4 dny.

Zájezd do Jugoslávie na 10 dnů. Zájezd na 1 den pro důchodce, návštěva - hrad Lipnice, je to kamenná evokace minulosti. V městečku pod hradem v malém domku strávil poslední léta svého života autor „vojáka Švejka“ Jaroslav Hašek, zde jsou návštěvníci blíže seznámeni s jeho životem.

V prosinci zájezd do Prahy na lední revue. Rekreačních poukazů bylo zakoupeno za 1. kalendářní rok čtyřicet osm pro členy JZD. Schůze 1. března 1974. Výroční členská schůze JZD v Lukavici. 30. července 1974 - společné dožínky, které konány byly v Dubicku. Slavnostní schůze 25. založení JZD. Při této slavnostní schůzi byli odměněni věcnými dary a diplomy zakládající družstevníci. Při této slavnostní schůzi a také i při výroční bylo pohostění a taneční zábava. Z Rájce se zúčastňují družstevníci divadel, zájezdu asi 25 %, to je vždy 150.

Počasi v roce 1974. Letošní zima byla velmi teplá. Podle astronomických hlášení bylo zjištěno, že zima byla nejteplejší za posledních dvě stě let. Téměř bez sněhu. Březen, přes den teplé slunné počasí, ale noci chladné někdy i pod bodem mrazu. 19. března a na první jarní den 21. března bylo krásně. Slunce svítilo a hrálo jako ve žních, teplota vystoupila na +26 °C. V noci byl občas mráz -3 až -4 °C a přes den průměr +12 až +22 °C tepla. Bylo velmi sucho, zima bez sněhu a žádný déšť. První bouřka byla 16. března. Zapršelo, ale málo. Pravým opakem března byl měsíc duben. Byly časté studené větry, v noci mrazy až -4 °C. Stromy začaly kvést (ořechy, třešně). 9. dubna ořechové a třešňové stromy pomrzly, takže se žádné neurodily. Zato švestek a jablek byla velká úroda. Duben byl také bez deště - velké sucho. Hladiny našich řek byly hluboko pod normálem v této roční době. V naší Sázavě bylo méně než polovina vody jako v tu dobu v minulých letech. Velmi nízké průtoky v této jarní době jsou neklamným příznakem dlouhotrvajícího sucha, jehož začátek se datuje od roku 1971. Zvláště nepříznivě se projevuje v nedostatku pitné vody ve studnách. Podle výzkumných ústavů může dojít k vážným potížím v nedostatku pitné vody a mohou to zachránit jen dlouhotrvající deště. V rozhlasu a televizi napomínali, aby se šetřilo s vodou. Průměrná teplota v noci 0 °C a přes den +9 °C tepla. Letošní duben zůstává hodně dlužen potřebám zemědělství. Od 10. dubna byly stále noční mrazy a žádné deštivé srážky, přišlo celkem třikrát a málo. Květen byl nejstudenejším od roku 1962. Průměrná teplota činila +10 °C tepla, o 4 °C nižší než dlouhodobý normál. Noci byly velmi chladné a srážkově normální, charakterem zahradnického. Na konec měsíce 31. května noč. teploty +8 °C až +10 °C tepla a přes den +21 °C až +25 °C tepla. Červen, průměrná teplota noční +8 °C a denní +15 °C až +18 °C. 11. června byla velká bouřka a vydatný déšť. Také přišlo 15. června na sv. Víta. Pranostika říká „Prší-li o sv. Vítu, déšť o žních škodí žitu“. Tato pranostika se letos o žních osvědčila. 29. června byla velká bouřka a obilí polehlo. Červen byl celkem deštivý. Červenec, 4. července teplota za poledne +12 °C, vítr severozápadní studený. 29. července byl jediný den v měsíci, kdy hrálo slunce, nebyl vítr a nepršelo, bylo +29 °C tepla. Červenec byl celkem chladný a deštivý. Téměř žádné slunné dny. Srpen, 10. srpna přes den +24 °C tepla a do desátého tohoto měsíce časté přeháňky. Během měsíce nejvyšší teplota +12 °C a nejvyšší +39 °C, časté přeháňky a bouřky. Srpen navzdory všem chladům a častým přeháňkám byl teplejší než dlouhodobý normál. Také srážkově byl letošní srpen bohatší než loňský. Září, měsíc byl celkem chladný. Průměrná teplota +2 až +22 °C tepla. Téměř bez deštových srážek, časté mlhy. Říjen, byl studený, deštivý, nejvyšší teplota +12 °C až +14 °C. Několikrát během měsíce klesla teplota až na bod mrazu v noci. Listopad, počasí se umoudřilo, teplota neklesla pod bod mrazu a nebylo tolik deště, takže se úroda sklídila. Nejvyšší teplota +12 °C a koncem měsíce bylo v noci částečné ochlazení. Napadlo hodně sněhu, který při velkém oteplení roztál. Napadlo také mnoho sněhu na horách. Prosinec, také začátkem prosince napadlo tolik sněhu, že v některých krajích byla vyhlášena pohotovost. Jak na silnicích, tak i u státních drah. Vlaky nemohly jezdit pro velké závěje. Tento sníh neudržel se dlouho, neboť při neobvyklém oteplení sníh velmi rychle roztál jak na horách, tak i v nížinách. Tímto oteplením nastaly velké povodně, i u nás byla vylitá Morava i Sázava. Na Moravě i v Čechách byla velká povodeň. 10. prosince přišla hlavní povodňová vlna z Českomoravské vrchoviny. Přival tam zaplavil zhruba 3 500 ha lužních, lesů a luk. Několik vesnic se muselo vystěhovat. Není pamětníka, aby v prosinci byla povodeň. Morava vystoupila podle daných údajů o 3,5 m. 11. prosince bylo +12 °C tepla, 27. prosince v 11:00 hodin dopoledne +16 °C, 29. prosince +17 °C až +18 °C tepla. Prosincová teplota se rovná studeným dnům v červenci. Střední Evropa dosáhla nejvyššího stupně tepla z celé Evropy.

V naší obci v r. 1974 bylo 526 obyvatel a 121 domů. Pro zajímavost v r. 1837 měl Rájec 51 dom. čísel a 318 obyvatel. Theodorov v roce 1837 - 55 dom. čísel a 320 obyvatel. Dohromady 638 obyvatel. O 112 obyvatel méně v roce 1974 než v roce 1837.

Rok byl všestranně úspěšný. Všechny práce, které měl MNV, KSČ, NF a ostatní organizace v plánu na rok 1974 byly čestně splněny, ba i překročeny. Bylo zase uděláno mnoho práce pro lepší vzhled obce. „Víceúčelová budova“, na které se mělo započít s prací v tomto roce v červnu, nebyla dosud povolena krajským národním výborem. Je třeba v této pamětní knize poděkovat všem jak MNV, KSČ, NF a všem organizacím a všem občanům, kteří se na všech pracích v obci podíleli. Já jako kronikářka zúčastnila jsem se letos školení ve Starém Městě. Také školení OB v Šumperku bylo dvoudenní. Velmi potěšitelně jsem vyslechla od okr. insp. Fr. Vaculíka pochvalu o našem MNV a o řediteli naší školy s. J. Sigmundem a o všech občanech. Řekl doslova: „Před vaším národním výborem a ředitelem školy klobouk dolů“. Jak to potěší, když i z těchto míst slyšíme pochvalu.

Medailon učitele H. Smékala a jeho nedožitých osmdesát. V časopise Naše slovo bylo vzpomenu školního inspektora H. Smékala, neúnavného průkopníka jednotné školy a menšinového průkopníka. Narodil se 14. února 1894 v rodině malého rolníka v Rájci. Vystudoval zábrzežské gymnázium. Po zkouškách na učitelském ústavu v Příboře nastoupil jako učitel v Dubicku. Na haličském bojišti onemocněl tyfem a tato choroba ho poznamenala. Po válce učil v Písařově. Po absolvování zkoušky pro měšť. školy stal se v roce 1924 ředitelem nově zřízené menšinové školy v Brodce u Konice. Prohloubil si své vzdělání a absolvoval vysokou školu pedagogickou v Brně a stal se tam sám vedoucím pedagogického semináře. Zúčastňoval se seminářů nejen v naší republice, ale zasahoval i do vědeckých pedagogických kongresů v Rakousku, Finsku, Francii a studoval nejpokrokovější školství i v jiných evropských státech. Po čtyřletém působení na menšinové škole ve Šternberku byl ustanoven okr. škol. inspektorem v Olomouci. Onemocněl však tuberkulózou a přes sanatorní léčení předčasně umírá 2. září 1942. Pohřben je ve Zvoli. Napsal řadu pojednání o pokusných školách v odborných pedagogických časopisech. Mimo jiné napsal a doporučoval „Jednotná škola je důležitým požadavkem, který je odůvodněn nejen výchovně, ale také sociálně a mravně. Nemůže být sporu o tom, že ve věku školou povinném mají mít stejnou příležitost ke vzdělání děti všech vrstev bez rozdílu tříd a stavu majetku. Právě malý národ by měl úzkostlivě dbáti, aby nejzdatnější jedinec vybíral ze základny celonárodní jedince podle jejich schopností, a ne podle jiných zřetelů.“ Často připomínal žákům „Knihou a školou se národ zachoval, knihou a školou se zachová“. Inspektor Smékál jako osvětový pracovník přilnul a také velkou lásku projevoval k české knize. Naše obec Rájec uctila památku slavného rodáka tím, že roku 1949 pojmenovala jeho jménem obecní knihovnu. Kéž by naše obec měla do budoucna tak dobrých a uvědomělých Čechů.

Při této příležitosti vzpomenu i jeho syna L. Smékala. Za necelých 5 roků po smrti svého otce H. Smékala zhasl náhle život jeho syna Luboše. Luboš Smékál studoval v Praze na Karlově univerzitě filosofii a dějiny umění. Byl to velmi nadaný hoch, člověk, který přilnul uvědoměle k srbskému národu. Snažil se, aby svou literární prací přispěl ke kulturní spolupráci obou národů. Studoval v roce 1946 na bělehradské univerzitě byzantské umění. Chtěl být účasten při odhalování starého výtvarného umění, které bylo poničeno nadvládou tureckých barbarů. Dr. Okuněv byl jeho profesorem v Praze a tu vědeckou práci dělal v roce 1947. Vzal svého žáka Luboše na spolupráci. Choroba nečekaná náhle skončila jeho život. Ještě téhož roku byl pochován ve skále v Cetyni v Černé Hoře v Jugoslávii a později byl převezen do své vlasti a pochován je ve Zvoli. Je to škoda pro náš český národ, když tak v mladém věku umírají tak mladí a nadějní lidé.

Maturanti z naší obce. Při této vzpomínce je třeba si vzpomenout na dříve narozené rájecké občany, kteří ve snaze po vzdělání dosáhli ve svém životě někteří i vysokého postavení. Mnozí z nich už dávno nežijí, ale vzpomínka na ně, ať jsou jejich jména zapsána v této pamětní knize. Kněží řím. kat. církve: p. Fr. Dajč, p. Klemš, p. Fr. Janíček biskup - notář, p. Ant. Urban, p. Fr. Štrampach farář, p. Al. Koruna arcib. rada, J. Kruš profesor v Praze, J. Hampl přednosta stát. drah, J. Neubauer ředitel státních lesů, J. Jančařík profesorem Dr. filosofie a Dr. práv, Ferd. Smékal absolvent hosp. akademie v Táboře, V. Hányš ředitel Živnobanky v Ostravě, Al. Urban Ing. na ministerstvu vrchní rada, Fr. Žák hosp. rada na státním pozemkovém úřadě, K. Haislar akad. malíř (maloval v Národním divadle a dekorátérem byl na Vinohradském divadle v Praze). V roce 1974 dosáhlo velkého uznání jeho umění, ale bohužel po jeho smrti. Padl v první světové válce a jeho malba dosáhla velké ceny. H. Smékal vědecký pracovník a škol. inspektor v Olomouci, Fr. Hégr řed. měšť. školy v Krumpachu, J. Tomášek řed. šk. v Pivoníně, J. Štrampach major českoslov. armády v Brně, Lad. Smékal akad. úředník, L. Smékal doktor filosofie v Praze, Dr. Fr. Svačina primář Mariánské Lázně, Dr. M. Ptáčková-Tillová odb. lékařka oční v Šumperku, Ds. M. Hýbnerová-Mikysková prim. v Šumperku, Fr. Klemš stavební projektant, A. Pavlíková profesorka ve Starém Městě, Ing. J. Jányš geometr-pracoval od roku 1965 v Iráku a později v Sírii a tam zemřel, M. Hányš stavební ing. geometr a pracoval jako vědecký pracovník, Dr. Jos. Maixner byl velvyslanec na ministerstvu, Al. Fridrich na řed. stát. drah v Přerově, Jar. Maixner plukovník v Praze u československé armády, J. Dražný staveb. ing. Ostrava, L. Ptáčková úřed. státních drah, E. Hrubý ředitel školy v Rájce, F. Smékal lesní úředník v Šumperku, J. Maixner řed. tiskárny v Šumperku, J. Dajč major pilot byl v odboji za okupace v Anglii, J. Urban MEZ Zábřeh, V. Korunová zdra. sestra, A. Maňková zdravotní sestra, E. Nováková zdravotní laborantka, Jos. Blanková zdravotní sestra řádová, M. Diblíková zdravotní sestra řádová, A. Diblíková zdravotní sestra řádová, A. Pospíšilová zdravotní sestra řádová, D. Pospíšilová zemědělská škola, M. Krušová laborantka papírny Lukavice, Lad. Poštulka zeměd. škola (mechaniz.), J. Vykydal elektrotechnik, J. Žák železniční průmyslová škola, M. Vašičková učitelka mateřské školy, L. Nevtipová učitelka mateřské školy, J. Bartoš lesní inženýr, B. Polcrová učitelka. Kež by naše mládež v naší obci nadále osvojila si vzdělání, a tak prospěla k lepším zítřkům našeho národa. Naše národní social. zřízení vynakládá milionové částky na všeobecné vzdělání.

Historie naší obce. Dne 8. září pořádaly místní organ. slavnostní odpoledne. Při této příležitosti vzpomněl na historické založení Rájce V. Smékal a tuto historickou vzpomínku v této knize zaznamenat je třeba. Vyprávěl o založení Rájce dle historika Lad. Rosáka, podle kterého některý z biskupů Olomouckých před biskup. brunonem povolal osadníky ze svých statků na Blanensku a tito přinesli s sebou i názvy svých původních sídlišť, jako Rájec-Jestřebí. Poté vyprávěl o histor. událostech týkajících se naší obce od první zmínky v latinské listině z roku 1273, kdy obec jako Reysiel Magnum je uváděna pod rychtou Mohelnickou s pánem Heřmanem. Zvláště zdůraznil, že naše obec byla již od svého založení vždy obcí českou. Herald, půlkrabí na Mírově, je uváděn jako pán obce. Šlechtic Herald byl z rodu pánů z Rájce, kde se nacházela jejich rodná kolébka. Vyzdvihl zvláštnost tohoto rodu šlechtického, který k Rájci obzvláště Inul a obec nezcižoval a jeho členové zůstali ji věrni až do 16. století do vymření rodu. Formou přístupnou i prostým lidem rozvedl dřívější z naší kroniky a poznatky z historické literatury o období sporů s pány Tunkly z Brnička o krvavých událostech r. 1468, kdy v prostoru naší obce se odehrává bitva vojsk Jiříka Poděbradského pod vedením Z. Kostky z Postupic proti uherskému Matyášovi a o pohromě 30. leté války, ve které v roce 1643 Švédové pustošili kraj. Rovněž se zmínil o období konce 18. stol., kdy zdejší robotní lid se vykupuje z roboty a o pokusu germanizace obce, v témže období rozparcelování dvora a usazení německých kolonistů v nově zřízené obci Theodorov. Vysoce vyzvednul lásku našich předků k rodné zemi a jazyku, kteří vždy dokázali po všech pohromách znovu vybudovat ten krásný koutek země, od kterého odvozovali i název své obce ráj - Rájec. Zmínil se rovněž o hospodářských podmínkách od poddanské roboty na polích a rozsáhlých rybnících přes období těžby železné rudy v 19. stol. Až po současný rozvoj obce v období budování socialismu, kdy Rájec v posledních několika letech zcela změnil svou tvář rychlým budováním, jak na úseku soukromé výstavby obytných, tak na úseku výstavby veřejných a obecně prospěšných budov a zařízení. Jako na poslední důkaz tohoto budování poukázal na upravenou náves, nově otevřený „Klub požárníků“, ve kterém se tato beseda s důchodci odbývala a další plány volených zástupců v MNV pro budování v nejbližších letech. Poděkoval přítomným důchodcům za práci, kterou i oni ve svém životě pro obec vykonali. Požádal je, aby svou lásku k obci přenášeli dále na své děti a vnuky, a popřál jim, aby klidně dožili své stáří v podmínkách péče naší socialistické společnosti, o které naši předkové ani nesnili.

Zahraniční zájezdy míst. rodáka Fr. Žáka. Fr. Žák procestoval mnoho států v zahraničí a svoje cenné poznatky vypráví při besedách s občany a barevnými diapositivy seznamuje svoje občany s cizími ba i zámořskými státy. Málo obcí v okolí má občana, který by procestoval téměř celý svět jako naše obec. Jsme na jeho zkušenosti hrdí. Rozhodla jsem se, že všechny jeho cesty napíši do této pamětní knihy. Vyžádala jsem si od Fr. Žáka místa a data cest v zahraničí. Roku 1956, 7. červenec - 22. červenec vlakem SSSR - Kyjev - Leningrad - Moskva - Varšava. Roku 1957, 5. říjen - 21. říjen lodí Transilvania: Rijeka - Benátky - Split - Tir. Athény - Istanbul - Bukurešť. Roku 1960, 23. červen - 6. červenec autobus a letadlo Budapešť - Bukurešť - Sofia - Varna. 1961, 13. červenec - 1. srpen lodí po Černém moři - Abcházie - SSSR a autobusem do NDR. Po Černém moři Oděsa - Jalta - Suchumi - Batumi - Soči - Sevastopol. 1962, září autobusem do Drážďan - Lipsko - Warnem - Postupim - Míšeň. Roku 1964, 3. červen - 25. červen vlakem a letadlem po SSSR: Moskva - Alma Ata - Taškent. Střední Asie: Buchara - Samarkand - Dušanbe - Tbilisi - Oděsa - Lvov. Roku 1965, 26. květen - 12. červen lodí Skandinávie - Völkerfreundschaft - Helsinky - Stockholm - Oslo - Kodaň - Warnemünde. Roku 1966, 3. květen - 26. květen, lodí kolem Evropy Völkerfreundschaft - Benátky - Mesina - Palermo - Neapol - Marseille - Bordeaux - Amsterdam - Rotterdam. Roku 1967, 19. červen - 25. červenec, letadlem do Francie, Paříž - zámky na Loiře. Roku 1968, 6. listopad - 21. listopad, letadlem do Egypta - Libanon - Alexandria - Káhira - Luxor - El Alamein - Bejrút. Roku 1969, 10. březen - 25. březen, letadlem do Indie: Bombaj - Dillí - Agra - Djajpr - Madras - Mahambali. Roku 1970, 25. srpen - 12. říjen, letadlem a autobusem Alžír - Tunis: Alžír - Busada - Chardia - Sfax - Tunis - Constar. Roku 1971, 10. srpen - 24. srpen, letadlem do SSSR: Leningrad - Tallinn - Pskov - Riga - Vilnius - Moskva. Roku 1972, 22. září - 6. říjen, letadlem, autobusem a lodí do Španělska: Barcelona - Madrid - Toledo - Córdoba - Sevilla - Mallorca. Roku 1973, 1. říjen - 16. říjen, letadlem do Kanady a USA: Montreal - Toronto - Detroit - Chicago - Washington - New York. Roku 1974, srpen autobusem na 15 dní. Rakousko - Itálie - Švýcarsko - Salcburk - Benátky - Milán - Torino - Ženeva - Bern - Curych - Innsbruck. Roku 1975, únor letadlem 6 dní. Kuba - Havana - USA. Mimo uvedených měst navštívil menší města: Dubrovnik - Apatia - Durres - Pireus - Rostock - Kartágo - Tripolis atd. ještě 130 měst. Země: SSSR - Polsko - Maďarsko - Jugoslávie - Itálie - Albánie - Řecko - Turecko - Rumunsko - Bulharsko - záp. Německo - Švédsko - Norsko - Dánsko - Francie - Holandsko - Egypt - Libanon - Indie - Alžír - Tunis - Španělsko - Kanada - USA - Rakousko - Kuba a Švýcarsko asi 25 zemí - 52 letů a 4 velké plavby.

Náboženský život. V letošním roce nebyly žádné poutě u sv. Antonička. Do náboženství chodí děti až druhým šk. rokem. Náboženství učí v Rájci nově vysvěcený kněz důs. pán Evžen. Náboženství je nepovinným předmětem.

Místní národní výbor staral se svědomitě o plnění všech daných úkolů, které měl v plánu čtvrtého roku páté pětiletky. Dbal také o zvelebení obce spolu s míst. org. KSC, NF a všemi organizacemi. Udělalo se zase kus dobré práce pro naši obec. Všechno záleží také na občanech, neb bez jejich dobré spolupráce nemohl MNV vykonat tolik práce co se v tomto roce vykonala.